

ГО «Центр гендерної освіти»

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

**РЕЗУЛЬТАТИ ОБГОВОРЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПРОГРАМИ «МОЛОДЬ УКРАЇНИ: ПОКОЛІННЯ
СТІЙКОСТІ-2030»
ТА ФОРМУВАННЯ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ МОЛОДІ
В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА 2026-2030 РОКИ**

Наталія ШАКУН
Ольга МЕЛЬНИК

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА “Результати обговорення Концепції Національної програми «Молодь України: покоління стійкості-2030» та формування цільових програм молоді на в Чернігівській області на 2026-2030 роки. /Наталія Шакун, Ольга Мельник. ГО «Центр гендерної освіти». Чернігів. 2025. 19 с.”

Аналітична записка створена в межах реалізації «Програми розширення можливостей для громадських лідерів в Україні “Разом Ми Можемо”».

Проект виконується ГО «Центр гендерної освіти» спільно з НУ «Чернігівська політехніка» у співпраці з громадською організацією «Фундація Прав Людини» та фінансується коштами Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччини.

Зміст

1	Передмова	4
2	Мета аналітичного огляду	5
3	Завдання аналітичного огляду	5
4	Контекст та джерельна база	5
5	Результати аналізу інтеграції положень Резолюції Ради Безпеки ООН № 2250 «Молодь. Мир. Безпека» у Програму «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки	6
6	Аналіз відповідності Програми «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки напрямам Резолюція Ради Безпеки ООН 2250 «Молодь, мир, безпека»	7
7	Аналіз програми «Чернігівська громада» (2025-2027)	8
8	Основні результати обговорення	10
9	Виклики щодо реалізації політики	10
10	Рекомендації за результатами обговорення	11
11	Загальні висновки за результатами обговорення Концепції національної програми «Молодь України: покоління стійкості-2030» та обласних цільових соціальних програм молоді на 2026-2030 роки у Чернігівській області	12
12	Рекомендації для органів влади, молодіжних структур, громадських організацій щодо механізмів інтеграції Резолюції Ради Безпеки ООН №2250 «Молодь. Мир. Безпека» до обласних цільових соціальних програм молоді на 2026-2030 роки у Чернігівській області	14
14	Рекомендації щодо імплементації основних положень Порядку Денного ООН 2250 “Молодь. Мир. Безпека” до Державної цільової соціальної програми “Молодь України: покоління стійкості-2030”	15

Передмова

У контексті війни та масштабного виклику для українських громад постала потреба не лише у фізичному відновленні інфраструктури, а й у переосмисленні підходів до згуртованості суспільства, включення всіх його груп у процеси прийняття рішень. Соціальна згуртованість, інклюзія, рівність і діалог стали стратегічними цінностями, що визначають стійкість українських громад у сучасних умовах. Саме тому реалізація ініціатив, які розвивають громадське лідерство та активізують молодіжний потенціал, є критично важливою частиною демократичного відновлення України.

У цьому контексті в Чернігівській області впроваджується проєкт «Програма розширення можливостей для громадських лідерів в Україні “Разом Ми Можемо”», спрямований на підтримку активних громадян, зокрема молодіжних працівників, молодих журналістів і представників громадянського суспільства. Проєкт покликаний створити середовище, в якому громади не лише зможуть ефективно реагувати на наслідки війни, а й стануть осередками сталого, інклюзивного розвитку, де кожен голос почутий.

Ключовими напрямками реалізації програми є розвиток компетенцій учасників у сфері соціальної згуртованості, громадянської участі, протидії дискримінації, просування принципів рівності та створення моделей інклюзивного управління. Особливу увагу приділено посиленню ролі молоді та жінок у процесах прийняття рішень, що відповідає цілям Другого Національного Плану дій «Жінки. Мир. Безпека» та Порядку денного «Молодь. Мир. Безпека».

Чернігівська область, яка зазнала значних втрат під час повномасштабної війни, водночас демонструє приклади активізації громад, солідарності, збереження людської гідності та локального лідерства. Участь місцевих лідерів у проєкті дозволяє не лише наростити інституційну спроможність громад, а й закласти основи справедливого, інклюзивного післявоєнного відновлення, у якому враховуються голоси вразливих груп.

Ця аналітична записка покликана узагальнити попередні результати реалізації проєктних заходів у Чернігівській області, виявити актуальні виклики та потреби, а також надати рекомендації для подальшого посилення локальної політики інклюзії, участі та міжсекторальної співпраці. Особливу увагу зосереджено на інтеграції підходів Порядку денного «Молодь. Мир. Безпека» у стратегії громадського розвитку під час війни та в процесі постконфліктної трансформації.

Мета аналітичного огляду

Метою цього документа є узагальнення ключових результатів публічних консультацій, експертного та молодіжного обговорення Національної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030», а також виявлення актуальних запитів, викликів і пропозицій для розробки обласної цільових програм молодіжної політики на 2026–2030 роки в Чернігівській області.

Завдання:

- проаналізувати інтеграцію Порядку Денного «Молодь. Мир. Безпека» в цільові обласні програми та створити рекомендації за результатами обговорення;
- з'ясувати чи були залучені молодіжні ради та громадські організації до обговорення;
- проаналізувати ефективність роботи інституцій громадянського суспільства в області.

Контекст та джерельна база

Концепція національної програми визначає молодь як рушійну силу стійкості, відновлення, розвитку громад, національної безпеки та демократії. У її фокусі перебувають такі цінності, як залучення молоді до прийняття рішень, розвиток навичок адаптивності, підтримка молодіжних ініціатив, психоемоційне здоров'я та інтеграція принципів сталого розвитку.

Порядок денний «Молодь. Мир. Безпека» (YPS), затверджений Резолюцією РБ ООН 2250 (2015), визначає п'ять основних напрямів: участь молоді, захист, запобігання конфліктам, партнерство та розбудова спроможності. Його реалізація на місцевому рівні є важливим чинником забезпечення сталого миру та розвитку.

Проаналізовано та обговорено обласну **Програму «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки¹** та **Програму сприяння розвитку громадянського суспільства «Чернігівська громада» (2025-2027)²**.

24 липня 2025 року Мінмолодьспорт розпочав громадське обговорення проекту розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми “Молодь України: покоління стійкості-2030”³. Обговорення в Чернігівській області відбулося з залученням представників органів місцевого самоврядування, молодіжних рад, центрів, ГО, освітніх та волонтерських спільнот.

¹ ОБЛАСНА ПРОГРАМА «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки <https://surl.li/djjoiv>

² ОБЛАСНА ПРОГРАМА сприяння розвитку громадянського суспільства «Чернігівська громада» на 2025-2027 роки <https://cg.gov.ua/docs/1/2024/10/2994521.pdf>

³ Проект розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми “Молодь України: покоління стійкості-2030” <https://surl.li/ndigjt>

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ РЕЗОЛЮЦІЇ РБ ООН 2250 «МОЛОДЬ. МИР. БЕЗПЕКА» У ПРОГРАМУ «МОЛОДЬ ЧЕРНІГІВЩИНИ» НА 2021-2025 РОКИ

В області діє обласна Програма «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки⁴, затверджена рішенням обласної ради від 26.01.2021 №24-2/VIII. Протягом 2025 року планується розроблення та затвердження відповідної обласної цільової соціальної програми на 2026-2030 роки (далі – Програма).

Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації у відповідь на запит ГО «Центр гендерної освіти» №4 від 07.07.2025 листом від 08.07.2025 № 01-17/1156 повідомляє:

«Передбачається, що Програми ґрунтуватиметься на основних положеннях Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості-2030» та враховуватиме регіональні особливості реалізації молодіжної політики. З огляду на це, цілком ймовірно, що результати громадського обговорення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості-2030» після її схвалення Кабінетом Міністрів України будуть відображені в проєкті Програми.

Питання повноцінної інтеграції положень Резолюції Ради Безпеки ООН від 09.12.2015 № 2250 «Молодь. Мир. Безпека» у регіональні програмні документи залишається відкритим до моменту затвердження Національного плану дій з її виконання або вжиття інших заходів щодо її імплементації на національному рівні.

До формування проєкту Програми буде залучено Молодіжну раду при Чернігівській обласній державній адміністрації. При цьому пропозиції щодо її змістового наповнення зможуть надавати усі суб'єкти молодіжної роботи Чернігівської області.

Громадське обговорення проєкту Програми відбуватиметься відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 05.05.2016 № 245 «Про Порядок розроблення регіональних програм, моніторингу та звітності про їх виконання» (зі змінами)».

⁴ ОБЛАСНА ПРОГРАМА «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки <https://surl.li/djjoiv>

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМИ «МОЛОДЬ ЧЕРНІГІВЩИНИ» НАПРЯМАМ РЕЗОЛЮЦІЇ РБ ООН 2250 «МОЛОДЬ, МИР, БЕЗПЕКА»

1. Відсутність прямого посилання на Резолюцію. У тексті Програми відсутнє пряме згадування або концептуальне включення Порядку денного «Молодь. Мир. Безпека» як окремого стратегічного напрямку. Це означає, що документ не використовує термінологію або принципи Резолюції (наприклад, участь молоді у миробудуванні, попередженні конфліктів, постконфліктному відновленні) як структурні складові обласної політики.

2. Непряма інтеграція принципів Резолюції. Попри це, деякі напрямки Програми частково перетинаються з принципами YPS, зокрема:

- підвищення громадянських компетентностей молоді: згадується потреба у формуванні свідомості, патріотизму, відповідальності, життєстійкості, що відповідає компоненту зміцнення соціальної згуртованості та стійкості молоді в умовах кризи.

- розвиток волонтерства і участі в громадському житті: підтримується участь молоді в органах самоврядування, громадських організаціях, що дотично відповідає вимозі «залучення молоді до процесів прийняття рішень» згідно з YPS.

- правова культура і повага до прав людини: згадується як компонент формування відповідального громадянства – це частина ширшого підходу до запобігання насильству та сприяння правовій безпеці.

Проте в програмі відсутні окремі завдання чи заходи, спрямовані на запобігання конфліктам, соціальне відновлення чи участь молоді в розбудові миру.

3. Відсутність безпекового компоненту. Програма не містить аналізу безпекових викликів для молоді (в т.ч. в умовах війни), не згадує про ризики конфліктного залучення молоді, мілітаризацію, міграційні кризи або психосоціальні наслідки війни для молодого покоління. Це суперечить вимогам до програм, які відповідають стандартам YPS.

Висновки. Обласна програма «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки: не інтегрує Порядок денний Резолюції YPS як окрему політику, містить лише окремі елементи, які тематично перегукуються з YPS (громадянська освіта, участь молоді, патріотизм, волонтерство), не розглядає молодь як суб'єкт миробудування або постконфліктного відновлення, потребує суттєвого доопрацювання, щоб відповідати стандартам НПД у межах ініціативи «Молодь. Мир. Безпека».

АНАЛІЗ ПРОГРАМИ «ЧЕРНІГІВСЬКА ГРОМАДА» (2025-2027)

Аналіз відповідності напрямам Резолюція Ради Безпеки ООН 2250 «Молодь, мир, безпека»

1. *Участь молоді:* Залучення молоді до прийняття рішень, миробудівних ініціатив, демократичних процесів.

Програма передбачає створення загальних умов для участі громадськості в процесах формування політики, зокрема через підтримку громадських рад, робочих груп і проведення громадських слухань. Водночас вона не містить окремої згадки про молодіжну участь і не виокремлює молодь як пріоритетну цільову групу. Попри це, передбачені інструменти громадської участі можуть бути адаптовані до потреб молоді, створюючи умови для її активнішого залучення до процесів ухвалення рішень.

2. *Мир і безпека:* роль молоді у запобіганні насильству, миробудуванні, безпеці громад.

Програма визнає важливість контексту воєнного стану та акцентує на потребі в ефективній комунікації між владою і громадськістю. Вона також передбачає підтримку волонтерського руху, в якому значну роль відіграє молодь. Утім, миробудівна компонента представлена лише опосередковано, без чіткого фокусування на молодіжній аудиторії як окремій цільовій групі.

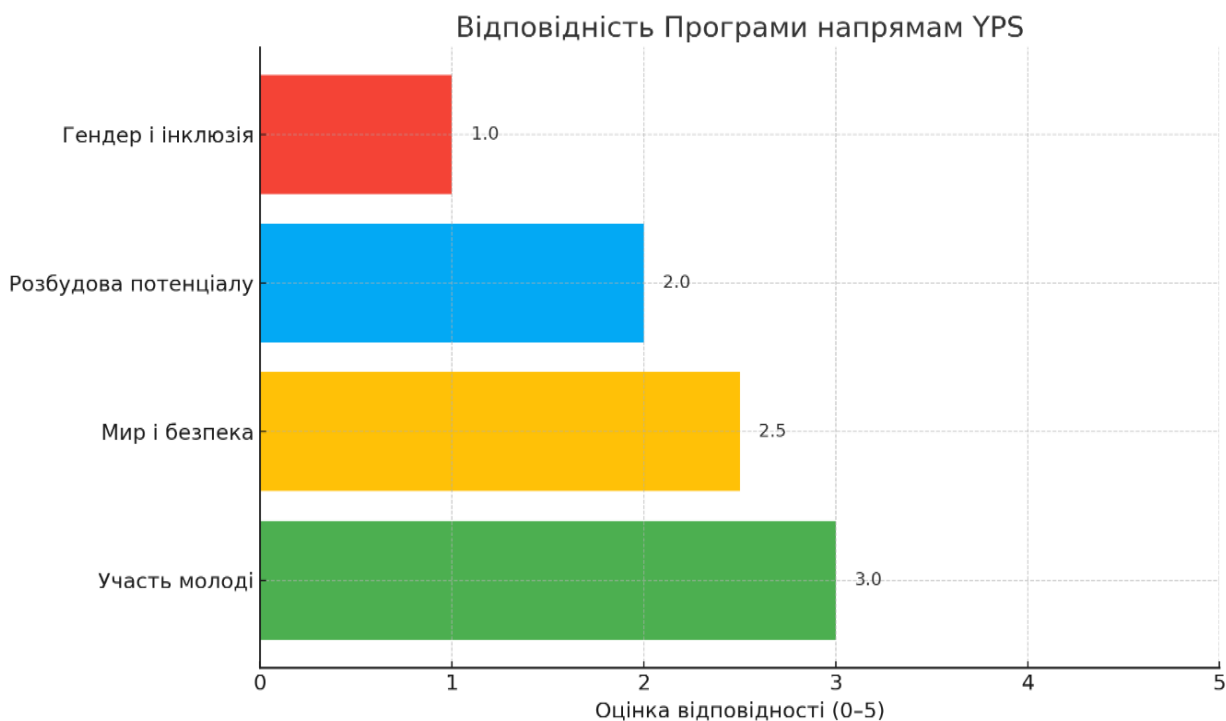
3. *Розбудова потенціалу:* освіта, навички, підтримка молодіжних організацій.

Програма передбачає проведення навчальних заходів для представників громадянського суспільства з метою підвищення їхньої спроможності до участі у формуванні політики, реалізації ініціатив та ефективної взаємодії з органами влади. Хоча молодіжні громадські організації (НУО) мають можливість долучатися до таких заходів, у програмі відсутнє чітке розмежування або пряма адресність саме до молодіжного сектору. Це створює простір для вдосконалення програми шляхом інтеграції молодіжного компоненту через деталізацію навчальних форматів – зокрема, розробку спеціальних тренінгів для молодіжних лідерів, підтримку ініціатив молодіжних організацій, створення менторських програм та платформ для обміну досвідом між молоддю та представниками влади. Такий підхід дозволить посилити участь молоді в процесах демократичного врядування та сприятиме розвитку молодіжної активності як важливого чинника стійкого громадянського суспільства.

4. *Гендер і інклюзія:* вразливість дівчат і молодих жінок, потреба в інклюзивних підходах.

Програма не містить прямих згадок про гендерну рівність, інклюзивність або захист вразливих категорій молоді, таких як дівчата, молоді жінки, особи з інвалідністю, ВПО. Водночас загальні принципи відкритості, прозорості та залучення громадськості, задекларовані в документі, створюють потенційну рамку для інклюзивного підходу. Проте без чітко прописаних механізмів, критеріїв або пріоритетів щодо рівності можливостей, інклюзивна складова залишається декларативною. Відсутність гендерної перспективи та фокусованих заходів щодо вразливих груп свідчить про необхідність суттєвого доопрацювання Програми для відповідності цінностям та цілям Порядку денного «Молодь. Мир. Безпека».

***Відповідність Програми сприяння розвитку громадянського суспільства
«Чернігівська громада» (2025-2027)» напрямам Резолюція Ради Безпеки ООН
2250 «Молодь, мир, безпека»***

Таб. 1

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОБГОВОРЕННЯ

Напрямок	Ключові тези / Виявлені потреби
1. Участь молоді у прийнятті рішень	Необхідність розширення механізмів реального впливу молоді на прийняття рішень. Запит на створення постійно діючих платформ співучасті.
2. Стійкість та відновлення в умовах війни	Молодь активно залучена до волонтерства. Потрібні цільові програми підтримки молодіжних ініціатив у сфері відновлення.
3. Освіта та самореалізація	Високий попит на неформальну освіту, soft skills, медіаграмотність, проєктну діяльність.
4. Психоемоційне здоров'я	Розвиток програм ментального здоров'я, підтримка молодих людей, які зазнали травматичного досвіду.
5. Інклюзивність і рівність	Акцент на включення молоді з ВПО, інвалідністю, сільських територій.
6. Молодіжна інфраструктура	Необхідність збереження та розвитку молодіжних центрів, мобільної роботи з молоддю.

ВИКЛИКИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

1. Відсутність сталої нормативно-фінансової підтримки молодіжної політики в області. Хоча питання молоді регулярно декларується як пріоритетне, на практиці бракує системного фінансування відповідних програм. Обласні бюджети рідко передбачають окремі рядки для підтримки молодіжних ініціатив, молодіжних центрів чи неформальної освіти. Відсутність довгострокових фінансових механізмів (наприклад, багаторічних грантових програм, стабільного фінансування молодіжної інфраструктури) обмежує спроможність молодіжного сектору розвиватися та масштабувати свою діяльність.

2. Обмежена спроможність органів місцевого самоврядування (ОМС) розробляти та реалізовувати молодіжні програми. Нестача кадрового потенціалу, брак знань про сучасні підходи до молодіжної політики, низький рівень володіння проєктними методиками, а також нерозуміння ролі молоді як активного суб'єкта розвитку громади – все це стримує впровадження дієвих програм. Часто молодіжна політика зводиться лише до одноразових заходів (свят, конкурсів), а не до комплексної роботи із забезпечення участі молоді у вирішенні локальних проблем.

3. Недостатній рівень координації між органами влади та молодіжними структурами. Попри наявність молодіжних рад, ініціативних груп і активного молодіжного громадянського суспільства, комунікація з органами влади часто є фрагментарною та ситуативною. Відсутні сталі консультативні майданчики, регулярні форми обговорення стратегічних питань, спільного планування або моніторингу реалізації політики. Молодіжні ради при ОМС не завжди мають реальний вплив і здебільшого функціонують формально. Така розірваність між владою та молоддю не лише знижує ефективність програм, але й демотивує молодих людей долучатися до процесів управління.

4. Емоційне вигорання молодіжних лідерів у контексті війни. Повномасштабна війна спричинила масове залучення молоді до волонтерства, допомоги ВПО, гуманітарних місій, психологічної підтримки. Багато молодіжних лідерів і активістів працюють без відповідної компенсації, професійної підтримки чи відпочинку, що призводить до хронічного перевантаження й вигорання. В умовах невизначеності, постійного стресу та нестачі ресурсів, молоді люди часто не бачать перспектив у своїй діяльності, а ініціативи втрачають сталість. Відсутність програм підтримки ментального здоров'я для молодих лідерів є критичною прогалиною, яка потребує негайного реагування.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОБГОВОРЕННЯ

Рекомендації, сформовані за результатами обговорення Концепції Національної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030», підкреслюють нагальну потребу в трансформації регіональної молодіжної політики з урахуванням сучасних викликів. Одним із ключових напрямів має стати **створення окремого блоку «Молодь і стійкість»**, що фокусуватиметься на підтримці молодіжного волонтерства, формуванні культури безпеки, розвитку механізмів психологічної допомоги й супроводу для молоді, особливо в умовах війни та посткризового відновлення. Такий блок не лише актуалізує реальні потреби молоді, а й закладе основи для формування молодіжної суб'єктності у процесах регіональної стійкості.

Іншою стратегічною рекомендацією є **запровадження прозорості програми підтримки молодіжних ініціатив на конкурсній основі**. Це дозволить стимулювати соціальну активність молоді, підтримати інноваційні ідеї та залучити молодь до розв'язання локальних проблем. Важливо, щоб така програма була сталою, фінансувалася з обласного бюджету та дозволяла молодіжним

громадським організаціям отримувати підтримку для реалізації довгострокових проєктів у сферах культури, освіти, здоров'я, екології, цифровізації, безпеки та прав людини.

Особлива увага має бути приділена **розвитку неформальної освіти**, зокрема в сільській місцевості, де молодь часто не має доступу до сучасних освітніх ресурсів. Запровадження тренінгів, шкіл лідерства, проєктного менеджменту, медіаграмотності, а також створення мобільних освітніх платформ може суттєво підвищити рівень самореалізації молодих людей та їх конкурентоспроможність. Водночас, програма має забезпечити інклюзивність і доступність для всіх категорій молоді, включно з внутрішньо переміщеними особами, молоддю з інвалідністю, етнічними меншинами, представниками ЛГБТК+ спільноти.

Нарешті, для забезпечення дієвості й прозорості реалізації нової програми необхідно впровадити **чіткий механізм моніторингу та оцінки впливу**. Він має включати індикатори результативності, інструменти зворотного зв'язку, регулярну звітність перед громадськістю та залучення молоді до оцінювання ефективності політики. Це сприятиме формуванню довіри до влади, забезпечить адаптивність програми до змін і посилить спроможність Чернігівщини відповідати на виклики майбутнього через розвиток потенціалу свого молодого покоління

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

за результатами обговорення Концепції національної програми «Молодь України: покоління стійкості-2030» та цільових соціальних програм молоді на 2026–2030 роки у Чернігівській області

1.Залучення молодіжного сектору до обговорення.

У процесі громадських консультацій щодо Концепції Національної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030» та формування обласної молодіжної програми на 2026–2030 роки в Чернігівській області: було забезпечено участь представників молодіжних рад, громадських організацій, освітніх і волонтерських ініціатив. Зокрема, до обговорення долучено Молодіжну раду при Чернігівській ОДА, локальні молодіжні центри, а також низку активних НУО, які працюють у сфері молодіжної політики, гендерної рівності, інклюзії та волонтерства.

2. Наявність активного громадянського суспільства, але з обмеженими ресурсами. У Чернігівській області діє розвинена мережа молодіжних організацій, однак системна реалізація їхніх ініціатив ускладнюється через нестачу ресурсів,

відсутність стабільного фінансування та обмежену підтримку з боку влади. Молодіжні центри, ради та ініціативні групи демонструють високу активність, особливо в умовах війни (волонтерство, допомога ВПО, неформальна освіта), але ця діяльність здебільшого здійснюється на ентузіазмі без довгострокового інституційного підкріплення.

3. Формальність участі і розірваність комунікації з владою.

Незважаючи на декларовану підтримку молодіжної участі, механізми реального впливу молоді на прийняття рішень залишаються недостатньо ефективними. Молодіжні ради часто функціонують номінально, не маючи інструментів впливу чи доступу до процесів стратегічного планування. Взаємодія між владою та молодіжним сектором є фрагментарною, а регулярна комунікація та координація – недостатньо налагоджені.

4. Потреба у визнанні молоді як суб'єкта відновлення та стійкості.

Молодь Чернігівщини активно долучається до процесів волонтерства, психосоціальної підтримки, навчання, культурної реабілітації, однак її потенціал не повністю визнаний у програмних документах як чинник розбудови стійкості та безпеки громад. Принципи Порядку денного «Молодь. Мир. Безпека» поки що не є інтегрованими структурно в регіональну політику.

5. Нагальна потреба в підтримці ментального здоров'я молодих лідерів.

В умовах війни зростає ризик емоційного вигорання молодіжних активістів, які часто працюють без належної підтримки. Відсутність програм супервізії, реабілітації, ресурсного відновлення створює загрози як для персонального добробуту лідерів, так і для стійкості інституцій громадянського суспільства загалом.

Обговорення підтвердило, що молодь Чернігівської області – це активний, свідомий і відповідальний суб'єкт трансформацій, здатний впливати на процеси суспільного відновлення та розвитку. Учасники громадських консультацій, зокрема представники молодіжних рад, громадських організацій, освітніх закладів та волонтерських ініціатив, продемонстрували глибоке розуміння викликів, що стоять перед регіоном, а також готовність до участі у створенні безпечного, інклюзивного і сталого середовища для життя. Молодь активно долучається до волонтерства, громадської діяльності, психосоціальної підтримки населення, неформальної освіти, і вже сьогодні є дієвою силою у сферах, які раніше традиційно асоціювалися лише з дорослими інституціями.

Рекомендації для органів влади, молодіжних структур, громадських організацій щодо механізмів інтеграції Резолюції Ради Безпеки ООН №2250 «Молодь. Мир. Безпека» до цільових соціальних програм молоді на 2026–2030 роки у Чернігівській області

1. Інституціоналізувати участь молоді у формуванні політики

- Забезпечити реальну участь молодіжних рад, громадських організацій та ініціативних груп у всіх етапах розробки, впровадження, моніторингу та оцінки молодіжних програм.

- Надати Молодіжній раді при ОДА дорадчий статус із правом подання ініціатив і обов'язковим розглядом їхніх пропозицій.

- Створити постійно діючі платформи співпраці між владою та молоддю (стратегічні сесії, молодіжні форуми, робочі групи).

2. Інтегрувати принципи Порядку денного «Молодь. Мир. Безпека» (YPS)

- Включити окремий розділ у програму з реалізації принципів YPS: участь молоді у миробудуванні, безпека громад, психосоціальна підтримка, робота з травмою.

- Запровадити систему заходів із профілактики радикалізації, мілітаризації, підтримки молоді в постконфліктних умовах.

- Визнати молодь як ключового суб'єкта у процесах післявоєнного відновлення.

3. Забезпечити нормативно-фінансову сталість молодіжної політики

- Створити багаторічний обласний молодіжний фонд або цільову програму з конкурсного фінансування проєктів НУО, центрів, ініціатив.

- Включити сталу бюджетну підтримку молодіжної інфраструктури (центри, хаби, мобільні команди).

- Прийняти регіональні нормативні акти, які чітко визначають повноваження, відповідальних осіб та інструменти реалізації молодіжної політики на місцях.

4. Посилити спроможність громад до реалізації молодіжної політики

- Провести навчальні програми для представників ОМС із сучасних підходів до молодіжної роботи, проєктного менеджменту, залучення молоді.

- Забезпечити наявність у громадах відповідальних фахівців за роботу з молоддю.

- Надати методичну підтримку громадам для розробки місцевих молодіжних програм, які відповідали б обласним та національним пріоритетам.

5. Розвивати інклюзивність та рівність можливостей

- Забезпечити доступ до молодіжних програм для молоді з ВПО, інвалідністю, сільських територій, нацменшин, ЛГБТК+.

- Передбачити індикатори та критерії інклюзивності при оцінці ефективності реалізації програм.

- Сприяти участі молодих жінок у процесах ухвалення рішень, підтримувати лідерство вразливих груп.

6. Підтримати психоемоційне здоров'я та профілактику вигорання

- Розробити програму психосоціальної підтримки молодих лідерів, волонтерів, громадських активістів, особливо в умовах війни.

- Забезпечити доступ до послуг психологічної допомоги через молодіжні центри, мобільні бригади або онлайн-сервіси.

- Створити мережу підтримки, супервізії та відновлення для громадянського сектору, залученого до молодіжної політики.

Ці рекомендації покликані зробити молодіжну політику Чернігівщини на 2026–2030 роки справді інклюзивною, сталою, безпековою та орієнтованою на партнерство з молоддю, відповідно до кращих практик Ради Європи та ООН.

Рекомендації щодо імплементації основних положень Порядку Денного ООН 2250 “Молодь. Мир. Безпека” до Державної цільової соціальної програми “Молодь України: покоління стійкості-2030”

Концепція Національної програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030» створює унікальне вікно можливостей для оновлення регіональної молодіжної політики в Чернігівській області. Вона фокусується на таких пріоритетах, як участь молоді у прийнятті рішень, розвиток ментального здоров'я, підтримка молодіжного підприємництва, освітня мобільність та гендерна рівність. Враховуючи наслідки повномасштабної війни, саме молодь має потенціал стати одним із рушіїв післявоєнної трансформації — як на рівні громад, так і в межах обласних і національних стратегій. Нові програми мають визнати цю роль, створивши умови для участі, безпеки та зростання молодого покоління.

Водночас обговорення виявило низку системних бар'єрів, які перешкоджають повноцінній реалізації потенціалу молоді. Це – відсутність сталої фінансової підтримки молодіжного сектору, слабка інституційна спроможність органів місцевого самоврядування до реалізації молодіжної політики, низький рівень координації між владою і молоддю, а також критичний брак ресурсів для підтримки психічного здоров'я молодіжних лідерів. Тому модернізація молодіжної

політики має супроводжуватися створенням ефективних механізмів взаємодії, ресурсного забезпечення та моніторингу результатів.

Отже, наступний етап – формування обласної цільової програми на 2026–2030 роки – має стати не лише адміністративною процедурою, а точкою перезавантаження стратегічного бачення молодіжної політики області. Він передбачає вирішення наступних задач:

1. Визначити YPS як один із ключових пріоритетів програми

- Включити Порядок денний “Молодь. Мир. Безпека” (YPS) в стратегічну рамку програми як окремий напрям реалізації молодіжної політики у сферах безпеки, миру, стійкості та відновлення.

- Зазначити офіційно зобов’язання України з імплементації Резолюції ООН 2250 та послідовно інтегрувати її 5 ключових компонентів: участь, захист, запобігання, партнерство, розбудова потенціалу.

2. Створити окрему програмну ціль/підпрограму «Молодь. Мир. Безпека»

- Розробити окремий блок у програмі, присвячений:
 - участі молоді у миробудуванні та відновленні громад;
 - підтримці психічного здоров’я та соціальної адаптації молоді;
 - роботі з травматичним досвідом (особливо серед ВПО, ветеранів, волонтерів);
 - розвитку громадянської освіти, навичок вирішення конфліктів і медіації.

3. Підтримати молодіжні ініціативи в сфері миру та безпеки

- Запровадити конкурсну підтримку проєктів громадських організацій, молодіжних рад, студентських об’єднань, спрямованих на:
 - розвиток громадянської згуртованості;
 - протидію насильству та мілітаризації;
 - посилення локальної безпеки;
 - культивування ненасильницької культури серед молоді.

4. Розвивати освітні програми на основі YPS

- Інтегрувати теми прав людини, безпечного громадянства, ненасильницької комунікації, критичного мислення та боротьби з дезінформацією у формальні та неформальні освітні формати.

- Підтримати тренінги, школи миру, молодіжні дипломатичні симуляції та публічні дебати.

5. Інституціоналізувати участь молоді в ухваленні рішень

- Забезпечити представництво молоді в робочих групах, комісіях і радах при органах влади, що займаються питаннями безпеки, захисту прав, миробудування, ветеранів, відновлення.

- Створити механізми постійного діалогу між молоддю, органами влади, військовими та силовими структурами.

6. Забезпечити фокус на вразливих групах молоді

- Передбачити цільові програми для молоді з досвідом війни: ВПО, ветеранів, молодих жінок, людей з інвалідністю, мешканців деокупованих територій.

- Інтегрувати принципи гендерної рівності, соціальної інклюзії та міжкультурного діалогу.

7. Розробити систему моніторингу імплементації YPS

- Визначити індикатори виконання Резолюції 2250 в рамках програми «Молодь України: покоління стійкості – 2030».

- Залучити молодіжні НУО до процесу моніторингу, звітування та громадського аудиту впровадження політики YPS.

Ці пропозиції допоможуть забезпечити системне та дієве впровадження Порядку денного YPS в українській політиці, з урахуванням викликів війни, потреб постраждалої молоді, ролі молоді в демократичному врядуванні та процесах мирного відновлення.

ДОДАТКИ

Додаток 1

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОБГОВОРЕННЯ **Програми «Молодь Чернігівщини» на 2021-2025 роки**

1	Включення Порядку денного YPS як окремого розділу	Розробити окремий розділ програми, присвячений реалізації принципів YPS на регіональному рівні – з фокусом на участь молоді у миробудуванні, безпеці громад, психосоціальній підтримці та відновленні після збройного конфлікту.
2	Безпековий аналіз ситуації молоді	Передбачити аналіз впливу війни на молодь Чернігівщини: мобілізація, ВПО, втрати житла, травматичний досвід, ризики радикалізації або апатії – як основу для розробки заходів.
3	Молодь як суб'єкт відновлення	Підтримати створення молодіжних ініціатив, спрямованих на соціальну згуртованість, діалог, медіацію, відновлення шкільного і вуличного середовища, роботу з дітьми та ветеранами.
4	Психосоціальна підтримка та ментальне здоров'я	Передбачити програми з підтримки ментального здоров'я молоді, особливо ВПО, постраждалих від бойових дій, дітей з втратами, волонтерів, молодих військових.
5	Гендерна чутливість та інклюзивність	Інтегрувати принципи рівності, забезпечити участь молодих жінок у процесах ухвалення рішень, враховувати потреби молоді з інвалідністю, нацменшин, ветеранів.
6	Інституціоналізація участі	Закріпити на рівні обласної програми механізми участі молоді в миробудуванні: молодіжні ради, онлайн-консультації, фінансова підтримка молодіжних проєктів у сфері миру й безпеки
7	Освіта з питань миру, конфліктів і прав людини	Запровадити заходи з громадянської освіти з компонентом ненасильницького спротиву, роботи з травмою, міжкультурного діалогу, цифрової безпеки.

*Рекомендації щодо інтеграції YPS у ОБЛАСНУ ПРОГРАМУ
сприяння розвитку громадянського суспільства «Чернігівська громада» на 2025-2027 роки*

<i>№</i>	<i>Напрямок інтеграції YPS</i>	<i>Рекомендовані заходи</i>
1	Молодіжна участь	Виділення окремого напрямку підтримки молодіжних ініціатив
2	Мир і безпека	Проведення тренінгів з миробудування для молоді
3	Освіта і спроможність	Включення молоді до програм навчання та публічних консультацій
4	Гендер і інклюзія	Запровадження гендерно-чутливих індикаторів та програм для дівчат
5	Моніторинг і звітність	Розробка індикаторів участі молоді у виконанні Програми